

CURIOSA I.V.M. 19de-EEUWSE

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN (1)

door Marc VAN TRIMPONT

“KURIEUSE HISTORIE VAN EENEN CANDIDAET IN EEUWIGHEID”
(spotschrift over dr. Modest de Cock n.a.v. de gemeenteraadsverkiezingen anno 1863)

Het was in 1840. Op eenen schoonen zomerdag kwam een heer in zwarte kleederen langzaam de steile Brugstraet op; dikke perelen zweet lekten van zyn aengezicht; vermoeid en afgemat zette hy eindelyk den voet op de groote Markt van Geerardsbergen en daer, als getroffen, bleef hy eensklaps staen en sprak, de regterarm deffig naer het stadhuis reikend:

- “Oh qu’il fait chaud ! Op het antieke stadhuis moet het koele zyn! Ik zal er later komen; later dan wil ik (...) daer als eerste magistraet zyn, en later nog, na myne dood wil ik myn standbeeld op de plaets van Manneken-Pis zien pryken.”

En opgebeurd ging hy voort om in de Vredestraet aen ons oog te verdwynen. Des anderendaegs bezat Geerardsbergen een doctoer te meer.

De katholyke party vond in den nieuwen doctoer een warme verdediger. Drymael zocht hy het liberaal kamp te doorboren, drymael werd hy gebuisd voor den Gemeente-raed. Hy verloor geen moed; een vierde mael wierd hy als katholyke kandidaet gekozen en eenige dagen later deed hy het stadhuis daveren van de scheldwoorden die hy tegen het vrydenkend liberalismus uitsprak. Helaes, hy wist niet dat hy ook liberael worden zou, maer hoerah de doctoer was lid van den Gemeente-Raed!

Simpel lid, dat was zoo weinig; de doctoer had een sterreken zien blinken en zegde: “Sterreken kom toch aen myn knopgat pryken, ik ben katholyk van hert en ziel, kom toch sterreken aen myn knopgat!” en de katholyke M. Druwé die alsdan burgemeester was deed zyn beste by de katholyke graef De Theux alsdan Minister en het sterreken kwam aen het knopgat van de katholyke doctoer. Hoerah, de doctoer was gedecoreerd !

Gedecoreerd dat is nog al iets, maer meer is beter. De doctoer vond dat het plezierig moest zyn burgemeester spelen, maer M. Druwé was burgemeester en... M. Druwé werd stillekens ondermynd; de brave man voelde dagelyks den grond onder zyne voeten meer en meer hol worden, hy vond byna niets dan tegenstand op het stadhuis en, de regentie moede, gaf hy zyn ontslag. De doctoer was zoo blyde! Maer een andere doctoer, M. Van Santen, werd burgemeester genoemd en helaes, de gedecoreerde was er nevens!

Alsdan ging de kat op de koord. “Welhoe, M. Van Santen, Palsombleu! Welhoe M. René Spitaels, nom d’un chou! Welhoe, M. Prosper, mille bombes! Weg liberhaters! Plaets voor my, framaçons!” En in de gazet las men: “Qu’est ce qu’un Prosper Spitaels?” En nog meer, ja veel meer want te Gent voor de regtbank kwam er iemand op het banksken der beschuldigten zitten, en die iemand werd voor belediging jegens M. Van Santen gecondamneerd: En toch kon M. Van Santen het niet vol houden: Hy ook onderging het lot van M. Druwé en gaf zyn ontslag. De doctoer was zoo blyde! Maer een andere katholyke dan hy, M. Vrancx, werd burgemeester, en helaes de gedecoreerde was er nevens!

“Ja maer, zoo niet zulle!”, sprak de doctoer, “wel vrienden maer zoo naer niet, wel katholyk maer nog meer liberael als ik den burgemeester zyn mag: dat is myne plaets, ik ken alles, ik kan alles, ik doe alles; ik ben dik en vet, ik ben alles en wil alles zyn”. M. Vrancx wilde niet, en ook M. Vrancx was bemind en geacht in de stad, bemind en geacht op het stadhuis, bemind en geacht overal. En toch, M. Vrancx doet een toertjen in Holland, komt rustig weder en vindt dat de kiezing heeft plaets gehad en dat de meerderheid der Kiezers, te laet verwonderd van hunne eigene ondankbaerheid, hem de plaets van burgemeester hebben ontzegd. De doctoer was zoo blyde! Maer ziet, de plaets wordt iemand anders dan hem aengeboden; die iemand weigert. De plaets wordt aan een tweede gepresenteerd; die tweede weigert. Alsdan moest men toch iemand benoemen, hoerah! De katholyke doctoer was liberale burgemeester! Het was in 1855. De doctoer zat op 't stadhuis, zoo hoog, zoo hoog, nog hooger als Manneken-Pis, en zegde: Alle straten zullen op een nieuw met splinternieuwe steenen erkalseyd worden; wy zullen onze waterloopen nog beter leggen dan men te Brussel het doet; wy zullen een nieuw hospitaal bouwen; wy zullen een nieuw theater aen de paterij stellen; wij zullen het standbeeld van Geeraerd op den Oudenberg plaatsen; wy moeten een marmeren akademie maken; wy moeten eenen abattoir of slagthuis hebben; wy zullen trottoirs maken; wy zullen eene nieuwe kerke koopen; wy zullen... En de stadskas die dat allemael hoorde, riep: “Ei my, ei my, myn ingewand scheurt van honger, doctoer ik heb honger!” En de doctoer sprak woedende: “kan men dan niets zonder geld!” Een iemand antwoordde: “Ja zonder geld kan men nog iets, 't is schulden maken”. Hoerah de doctoer was toch nog burgemeester!

Het was in 1857. De Kamer van Volksvertegenwoordigers was ontbonden. Liberael en Katholiek waren in hevigen oorlog. Men had de priesters geslagen, den Godsdienst gehoond, de kloosters willen plunderen, ja, men had monikken op den brandstapel gesmeten. Hevig was de gisting en nooit had de liberale party zich meer geschandvlekt. Dan moest er gekozen worden voor de kamers; en de katholyke van Aelst hadden hunne oude kandidaten en de liberale van Aelst gingen met een lantaerken zoeken en vonden den doctoer. En den doctoer zei: “Burgemeester is nog al iets maer representant is beter” en de kiezing had plaets, en de liberalen kregen te Aelst eenen fameusen Kassaert, en den doctoer had er ook 'nen abominabelen. Helaes, de liberael geworden burgemeester was er nevens!

Dan legde de doctoer te Geerardsbergen den eersten steen van het nieuw gebouw aen 't hospitaal, en plaets van de werken na te zien veegde er voor lange tyd de botten aen. En op zekeren dag komt hy by geval, en vindt dat het plan in alles niet is gevolgd (het was verbeterd), en klaegt de administratie aen waervan hy voorzitter is, en doet afbreken wat gebouwen is en opbouwen wat niet noodig is om zyne goesting te doen, 't koste toch maer 15000 franken, zeggen vyftien duizend, om het grilleken van den doctoer te volbrengen. Hoerah, de doctoer was toch Burgemeester!

De Gemeente-Raed vond het noodig de Adamstraet te verbreedden. En de doctoer was zoo blyde: en hy deed een huisje koopen waer hy eene rent op had, een huisje van 4000 franken: het moest weg voor de straet; en als de straet gemaekt was moest het huisje niet weg, en de Gemeente-raed zat er mede op den nek en verkocht het voor 2500 franken. Helaes 1500 franken verlies voor de stad, maer hoerah de doctoer was toch Burgemeester!

De verlichte doctoer moest den Gaz hebben. De gaz zal een schoon revenutje aen de stad opbrengen; hy die alles doet en alles kan zal alles nazien: 't zal byna niemendalle kosten. Goede God, hoe ziet de doctoer de werken na! Helaes, de Gaz kost de helft te duer aen de stad, maer hoerah! De doctoer was toch Burgemeester!

Het was in 1860. Er moest te Aelst gekozen worden, en de doctoer zei: “Burgemeester is nog al iets maer meer is beter”. En de doctoer was kandidaet der liberale associatie voor de Kamers. En de kiezers trokken op en de kiezing had plaets, en de kiezers kwamen af

en helaes, de burgemeester was door de mande gevallen, maer hoerah, de doctoer was toch burgemeester!

En er moet een schoon en groot statie-plein komen, en de doctoer zegde dat het maer 5 à 6 duizend franken zou kosten, en het werd door den raed gestemd. En de doctoer was zoo blyde. Maer de raed sliep er nog eens op en de raed zei: "Men zal daer later eene markt maken, het statie-plein mag er niet zyn. De plaets zal ons meer dan 5 à 6 duizend franken kosten, ja meer ALS HET TIEN DUBBEL, en wy mogen de stad niet ruineeren, en de statie-plaets mag er niet zyn, en wy moeten op onze decisie terugkeeren!" En de doctoer sprak: "Als ge durft, nom d'un chou, geef ik, ventrebleu, myne demissie!" En de raed lachte, en de raed kwam niettegenstaende op zyne decisie terug, en helaes de burgemeester danste van kolerie, maer hoerah, de doctoer bleef burgemeester!

En sedert spookt het op het stadhuis; en sedert doet de raed alles zonder burgemeester. Want nu is de raed samengesteld uit wyze mannen die uit er harte de burgery genegen zyn, en die mannen hebben grondige kennissen van het bestuer en die mannen zyn: Charles Antheunis-Berlangée, en Abel de Clippele, en André De l'Arbre, en François De Meter, en Auguste De Schrevel, en Louis Diericx, en Joseph Paquay, en Philemon Servaes, en Cyrille Spitaels, en Joseph Van Coppenholle, en die mannen moeten aen het roer blyven, en de kiezers zullen er M. Petrus Vrancx byvoegen en de doctoer, helaes, naer de weerlicht zenden!

De curiose historie is uit: wy hebben kalm geredeneerd en het ambteloose leven (vie privée) niet aengeraekt. De lezers dezès zullen nu beter dan ooit oordeelen over de man die onder alle vaendels schuilt om zyne heerszucht te voldoen, over den man die veel kwaed en weinig goeds op het stadhuis stichtte, over den man die van woedende katholyke razende liberael werd, en zonder titels, zonder principen zich alle oogenblikken of te Aelst of te Geerardsbergen aen den onmeedoogenden jury der Kiezers durft aanbieden, zyn ryk is uit

Dokter Modest de Cock (1808-1881), want over hem gaat het, was gemeenteraadslid (1843-1853), burgemeester van Geerardsbergen (1854-1881) en provincieraadslid (1864-1871). Hij was Ridder in de Leopoldsorde (mei 1847).

Dit verkiezingspamflet is verschenen in het *Zondagblad van Geerardsbergen*, 1ste jg., nr.4, 25 oktober 1863 (Universiteitsbibliotheek Gent, afd. tijdschriften, ref. J.1639), uitgegeven door Paul Quintin (Nieuwstraat). Dit weekblad is van katholieke strekking. Aanvankelijk voerde het blad als kernspreuk "Godsdienst, Vaderland, Moedertaal" en nadien "Elk zijn recht & elk zijn plicht."

MARC VAN TRIMPONT